



FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Dokumentbasert tilsyn for autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskap - Oversikt

DATO:
12.06.2014

AVDELING FOR MARKEDSTILSYN
SEKSJON FOR REVISJON OG
REGNSKAPSFØRING

INNHALDSFORTEGNELSE

| | | |
|----------|---|-----------|
| 1 | INNLEDNING | 3 |
| 1.1 | Bakgrunnen for innhenting av opplysningene | 3 |
| 1.2 | Kort om de innsamlede opplysningene | 3 |
| 1.3 | Enkelte observasjoner | 4 |
| 2 | GENERELT OM REGNSKAPSFØRERBRANSJEN | 5 |
| 2.1 | Antall autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskaper | 5 |
| 2.2 | Regnskapsførers funksjon | 5 |
| 2.3 | Foreningstilknytning | 6 |
| 2.4 | Autoriserte regnskapsførere som også har godkjenning som revisor | 6 |
| 2.5 | Utdanning | 7 |
| 3 | NÆRMERE OM REGNSKAPSFØREROPPDRAGENE | 7 |
| 3.1 | Totalt antall oppdrag i regnskapsførerbransjen | 7 |
| 3.2 | Antall oppdrag fordelt på oppdragsgivers organisasjonsform | 8 |
| 3.3 | Antall oppdrag fordelt på oppdragsansvarlige regnskapsførere | 8 |
| 3.4 | Store oppdrag | 9 |
| 3.5 | Inntekter pr. oppdrag | 9 |
| 4 | AUTORISERTE REGNSKAPSFØRERSELSKAP OG ENKELTPERSONFORETAK | 9 |
| 4.1 | Årsverk knyttet til regnskapsføring | 10 |
| 4.2 | Totale inntekter fra regnskapsføreroppdrag | 10 |
| 4.3 | Inntjening / lønnsomhet | 11 |
| 4.4 | Inntekter og årsresultat for regnskapsførerforetak organisert som selskap | 12 |
| 4.4.1 | Inntekter | 12 |
| 4.4.2 | Årsresultat | 13 |
| 4.5 | Inntekter og årsresultat for regnskapsførerforetak organisert som enkeltpersonforetak | 14 |
| 4.5.1 | Inntekter | 14 |
| 4.6 | Egenkapital i regnskapsførerselskaper | 16 |
| 4.7 | Regnskapsførerselskap som eies av revisor eller revisjonsselskap | 16 |
| 5 | RISIKOSTYRING | 16 |
| 5.1 | Risikostyringsforskriften | 16 |
| 5.2 | Rutiner | 18 |
| 5.3 | Forsikringer | 19 |
| 5.4 | IT – Løsninger | 20 |
| 5.5 | Hvitvaskingsregelverket | 20 |
| 6 | ANDRE FORHOLD | 21 |
| 6.1 | Overholdelse av egne plikter for innsending av årsregnskap | 21 |
| 6.2 | Overholdelse av egne plikter til innsending av selvangivelse | 21 |
| 6.3 | Etterutdanning | 22 |
| 7 | TILSYNSMESSIG OPPFØLGING | 22 |
| 7.1 | Manglende besvarelse av det dokumentbaserte tilsynet | 22 |
| 7.2 | Etterutdanning | 23 |
| 7.3 | Årsresultat og egenkapital i regnskapsførerselskap | 23 |
| 7.4 | Overholdelse av egne plikter til innsending av eget årsregnskap og selvangivelse | 23 |
| 7.5 | Daglig leder i regnskapsførerselskaper | 24 |

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunnen for innhenting av opplysningene

Høsten 2013 ble det gjennomført et dokumentbasert tilsyn rettet mot alle personer og selskaper som har autorisasjon etter lov 18.06.1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere. Dokumentbasert tilsyn innebærer at tilsynsenhetene bedt om å svare på en rekke spørsmål. Det er hensiktsmessig å benytte en slik tilsynsform på dette området, blant annet på grunn av det store antallet autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskaper. Det dokumentbaserte tilsynet gir kontakt med alle de aktuelle tilsynsenhetene. Det er gjennomført slike tilsyn flere ganger tidligere år. Tilsynet gjennomføres i Altinn.

Det dokumentbaserte tilsynet gir grunnlag for:

- Oversikt over regnskapsførerbransjen med hensyn til struktur og virksomhet
- Kontroll av opplysninger i Regnskapsførerregisteret
- Statistisk informasjon om sentrale forhold
- Prioritering i utvelgelsen av enheter for stedlig tilsyn
- Oppfølging av enkeltpersoner og selskaper.

Det dokumentbaserte tilsynet omfattet alle som var oppført i Regnskapsførerregisteret per 19.9.2013. Dette var 11 648 personer og 2 924 selskaper. Finanstilsynet har mottatt svar fra 11 454 personer og 2 866 selskaper. Av de 252 tilsynsenhetene som ikke svarte har mange bedt om at autorisasjonen slettes.

Etter tidligere dokumentbaserte tilsyn har Finanstilsynet i rapporten kommentert nærmere hva tabellene og figurene viser og hvilke konklusjoner og utviklingstrekk som kan utledes av disse. Denne gang offentliggjøres kun det statistiske materialet.

I tillegg til det statistiske materialet er Finanstilsynets oppfølging overfor den enkelte regnskapsfører og regnskapsførerselskap kort omtalt. Dette gjelder blant annet de som ikke har svart på det dokumentbaserte tilsynet, de som ikke oppfyller minstekravet til lovpliktig etterutdanning, regnskapsførerselskaper med negativ egenkapital og kravet om at daglig leder i regnskapsførerselskaper skal være autorisert. Viktigheten av risikostyringsforskriften og etablering av interne rutiner er kommentert særskilt.

1.2 Kort om de innsamlede opplysningene

Regnskapsførervirksomhet kan drives gjennom et enkeltpersonforetak eller i et regnskapsførerselskap. Det er benyttet et spørreskjema for personer og enkeltpersonforetak og et annet for regnskapsførerselskap.

De tallene som er brukt i rapporten gjelder regnskapsførervirksomheten i regnskapsførerforetak (regnskapsførerselskaper og enkeltpersonforetak). Inntekter fra eventuell annen virksomhet er ikke tatt med. Spørsmålene til regnskapsførerforetakene dekker informasjon om regnskapsførere som er ansatt i regnskapsførerforetaket eller som på annet grunnlag utfører oppdrag for regnskapsførerforetaket. Regnskapsførerselskapenes svar

inkluderer også opplysninger om virksomhet utført av andre enn autoriserte regnskapsførere, typisk medarbeidere som benyttes i oppdragsutførelsen.

Selv om spørsmålene er søkt utformet presist kan det være rom for ulike tolkninger som gjør at resultatene som vises i tabellene og figurene kan være uriktige. Der Finanstilsynet har avdekket åpenbare feil i enkelt svar, er dette rettet opp eller svaret tatt ut av det statistiske grunnlaget. Ut over dette bygger rapporten på besvarelsene, uten at det er foretatt ytterligere kontroller.

1.3 Enkelte observasjoner

- For regnskapsåret 2012 var de totale inntektene fra regnskapsføringstjenester på om lag 11,8 mrd. kroner. Dette er en økning fra forrige dokumentbasert tilsyn (regnskapsåret 2009) som da viste 10,0 mrd. kroner. Omlag 261,5 mill. kroner kan knyttes til regnskapsføring i regnskapsførerselskaper som også er revisjonsselskaper eller som eies av revisjonsselskaper eller revisorer.
- I snitt hadde regnskapsførerforetakene (regnskapsførerselskaper og enkeltpersonforetak) en inntekt fra regnskapsføringstjenester på 3,9 mill. kroner i 2012. Dette er en liten økning siden det forrige dokumentbaserte tilsynet (i 2010). Resultatgraden er på 13,1 prosent, mot 14,3 prosent i forrige tilsyn.
- Endringene i revisjonsplikten har ført til økning i antallet revisorer som er autorisert regnskapsfører. I juni 2014 var det i underkant av 2 500 personer med "doble konsesjoner".
- Det har vært en høyning av utdanningsnivået. I 2013 hadde 67,6 prosent av de autoriserte regnskapsførerne en utdanning på tre år eller mer. Tilsvarende tall for 2010 var 61,8 prosent. Dette er virkningen av skjerpede utdanningskrav. Av 67,6 prosent er det 29,2 prosent som har utdanning på over tre år. Dette er en økning fra 25,5 prosent i 2010 som blant annet skyldes økningen i antallet statsautoriserte revisorer som også er autorisert regnskapsfører.
- Medlemstallet i Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening (NARF) er fortsatt økende. Dette er positivt fordi NARF gjennomfører kvalitetskontroll av sine medlemmer hvert 7. år. Også Den norske Revisorforening (DnR) gjennomfører kvalitetskontroll av regnskapsføringsvirksomhet som drives av medlemmene. Finanstilsynet har et godt samarbeid med NARF og DnR om kontroller i regnskapsførerbransjen.
- Det er fortsatt store mangler knyttet til lovpliktig etterutdanning. I motsetning til det som gjelder for revisorer, gjelder etterutdanningskravet for alle som har autorisasjon som regnskapsfører, også om de ikke utøver yrket. Det er likevel alt for mange som mangler etterutdanning av de regnskapsførerne som har oppdragsansvar og som er daglige ledere i regnskapsførerforetak.
- Om lag 50 regnskapsførerforetak har svart at de ikke har overholdt sine plikter knyttet til rettidig innsending av årsregnskap og ligningspapirer for egen virksomhet for regnskapsåret 2012. Regnskapsførerne er avhengig av å bli oppfattet som faglig dyktige

og profesjonelle av offentlige myndigheter og andre, herunder når oppdragsgiver har fravalgt revisjon. Manglende etterlevelse av lovfastsatte plikter i egen virksomhet er derfor uheldig fordi det kan bidra til en svekkelse av respekten for bransjen. Dette gjelder også annen lovgivning som for eksempel selskapslovgivningen og bokføringslovgivningen.

2 GENERELT OM REGNSKAPSFØRERBRANSJEN

2.1 Antall autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskaper

Rapporten bygger på besvarelsen av det dokumentbaserte tilsynet fra totalt 11 454 autoriserte regnskapsførere og 2 866 autoriserte regnskapsførerselskaper.

Utviklingen i antall autorisasjoner i Regnskapsførerregisteret vises i følgende tabell:

Tabell 1: Antall autorisasjoner

| Tekst | 31.12.2013 | 31.12.2010 | 31.12.2009 | 31.12.2008 | 31.12.2007 | 31.12.2006 | 31.12.2005 |
|-------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| Regnskapsførere | 11 611 | 9 260 | 8 780 | 8 340 | 7 966 | 7 472 | 7 179 |
| Regnskapsførerselskaper | 2 853 | 2 691 | 2 693 | 2 676 | 2 691 | 2 652 | 2 632 |

Årlig gjennomsnittlig netto økning i antall autoriserte regnskapsførere har i perioden fra 2005 til 2013 vært på 554 regnskapsførere. Antall regnskapsførerselskaper har holdt seg relativt stabilt frem til 2010. Fra 2010 til 2013 har det vært en netto økning på 162 regnskapsførerselskaper.

2.2 Regnskapsførers funksjon

Tabellen viser fordelingen av de funksjoner/roller som autoriserte regnskapsførere har. Den enkelte regnskapsfører kan ha flere av funksjonene:

Tabell 2: Oversikt over regnskapsførernes funksjoner

| Funksjon | Antall 2013 | Antall 2010 | Antall 2008 | Antall 2006 |
|--|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Daglig leder i regnskapsførerselskap (1) | 2 844 | 2 767 | 2 834 | 2 641 |
| Innehaver av enkeltpersonforetak som driver regnskapsførervirksomhet | 1 215 | 1 340 | 1 446 | 1 537 |
| Har eget oppdragsansvar etter regnskapsførerloven § 6 | 6 652 | 5 766 | 5 600 | 5 262 |
| Medarbeider uten oppdragsansvar | 1 547 | 928 | 770 | 688 |
| Annet, dvs. ikke tilknyttet regnskapsførerbransjen (2) | 4 492 | 3 104 | 2 566 | 2 161 |

1) Det er 410 innehavere av enkeltpersonforetak som har svart at de også er daglig leder i regnskapsførerselskap. Finanstilsynet antar at en del innehavere av enkeltpersonforetak har tenkt på enkeltpersonforetaket som et "selskap". Det kan også være flere som driver virksomhet i enkeltpersonforetak som i tillegg er ansatt som daglig leder i regnskapsførerselskap på deltid som følge av kravet om at regnskapsførerselskaper skal ha daglig leder som er autorisert.

2) Det var henholdsvis 2 814, 1 722, 1 345 og 938 regnskapsførere i 2013, 2010, 2008 og 2006 som har svart at de kun hadde "annen funksjon". De resterende har svart at de også hadde en eller flere av funksjonene i tabellen.

678 av de som er innehaver av enkeltpersonforetak har rapportert at de har et årsresultat på under kr. 250 000. Tilsvarende tall for 2008 var 832 personer og 657 for 2010. Årsresultatet tilsvarer tilnærmet det innehaver kan ta ut som "eiers lønn". Av de 678 personene er det 654 som har rapportert at de også har en annen funksjon pr. 31.12.2012. For disse vil virksomheten som drives i enkeltpersonforetaket i stor grad være tilleggsvirksomhet til regnskapsførervirksomheten.

2.3 Foreningstilknytning

Tabellen viser hvor mange autoriserte regnskapsførere som er medlemmer av de aktuelle bransjeforeningene.

Tabell 3: Foreningstilknytning

| Forening | Antall 2013 * | Antall 2010 | Antall 2008 | Antall 2006 | Antall 2004 |
|---|---------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| Medlem av Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening (NARF) | 6 960 | 5 618 | 4 757 | 3 953 | 3 242 |
| Medlem av Økonomiforbundet | - | 925 | 867 | 836 | 759 |
| Medlem av Den norske Revisorforening (DnR) | 1 681 | 810 | 762 | 685 | 619 |
| Medlem både av NARF og Økonomiforbundet | - | 378 | 306 | 233 | 121 |
| Medlem både av NARF og DnR | 306 | 218 | 172 | 142 | 88 |
| Ikke medlem av noen forening | 3 119 | 2 198 | 2 230 | 2 173 | - |

* Det ble ikke stilt spørsmål om foreningstilknytning i dokumentbasert tilsyn i 2013. Tallene er hentet fra Regnskapsførerregisteret og Revisorregisteret. Informasjonen om medlem av faglig forening hentes løpende fra NARF og DnR. Det er i det dokumentbaserte tilsynet i 2013 ikke stilt spørsmål om medlemskap i Økonomiforbundet.

2.4 Autoriserte regnskapsførere som også har godkjenning som revisor

Tabellen viser hvor mange autoriserte regnskapsførere som også hadde godkjenning som revisor.

Tabell 4: Godkjenning som revisor

| Godkjenning | Antall 2013 | Antall 2010 | Antall 2008 | Antall 2006 | Antall 2004 |
|----------------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| Registrerte revisorer | 1 508 | 815 | 798 | 733 | 720 |
| Statsautoriserte revisorer | 950 | 329 | 287 | 246 | 214 |
| Sum revisorer | 2 458 | 1 144 | 1 085 | 979 | 834 |

2.5 Utdanning

Tabellen nedenfor viser utdanningsnivået til autoriserte regnskapsførere.

Tabell 5: Utdanning

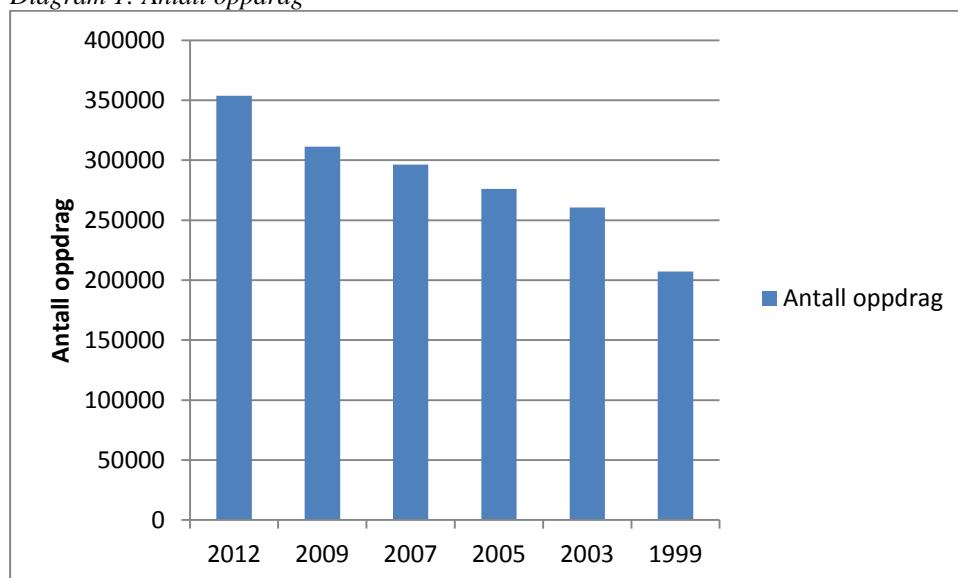
| Utdanningsnivå | 2013 | 2010 | 2008 | 2006 | 2004 |
|--|--------|---------|--------|--------|--------|
| Utdanning som ikke er tatt ved høyskole | 8,5 % | 11,7 % | 14,1 % | 17,1 % | 19,6 % |
| Høyere økonomisk utdanning til og med 2 år | 23,9 % | 26,5 % | 26,6 % | 25,9 % | 24,7 % |
| Høyere økonomisk utdanning til og med 3 år | 34,7 % | 31,6 % | 29,4 % | 27,0 % | 29,0 % |
| Høyere økonomisk utdanning ut over 3 år | 29,2 % | 25,5 % | 24,9 % | 24,1 % | 20,8 % |
| Annen høyere utdanning | 3,7 % | 4,7 % | 5,0 % | 5,9 % | 5,9 % |
| Sum | 100 % | 100,0 % | 100 % | 100 % | 100 % |

3 NÆRMERE OM REGNSKAPSFØREROPPDRAGENE

3.1 Totalt antall oppdrag i regnskapsførerbransjen

Totalt antall oppdrag i regnskapsførerbransjen er oppsummert i følgende diagram:

Diagram 1: Antall oppdrag



3.2 Antall oppdrag fordelt på oppdragsgivers organisasjonsform

Det totale antall oppdrag fordeler seg på ulike organisasjonsformer som følger:

Tabell 6: Oppdrag fordelt på organisasjonsformer

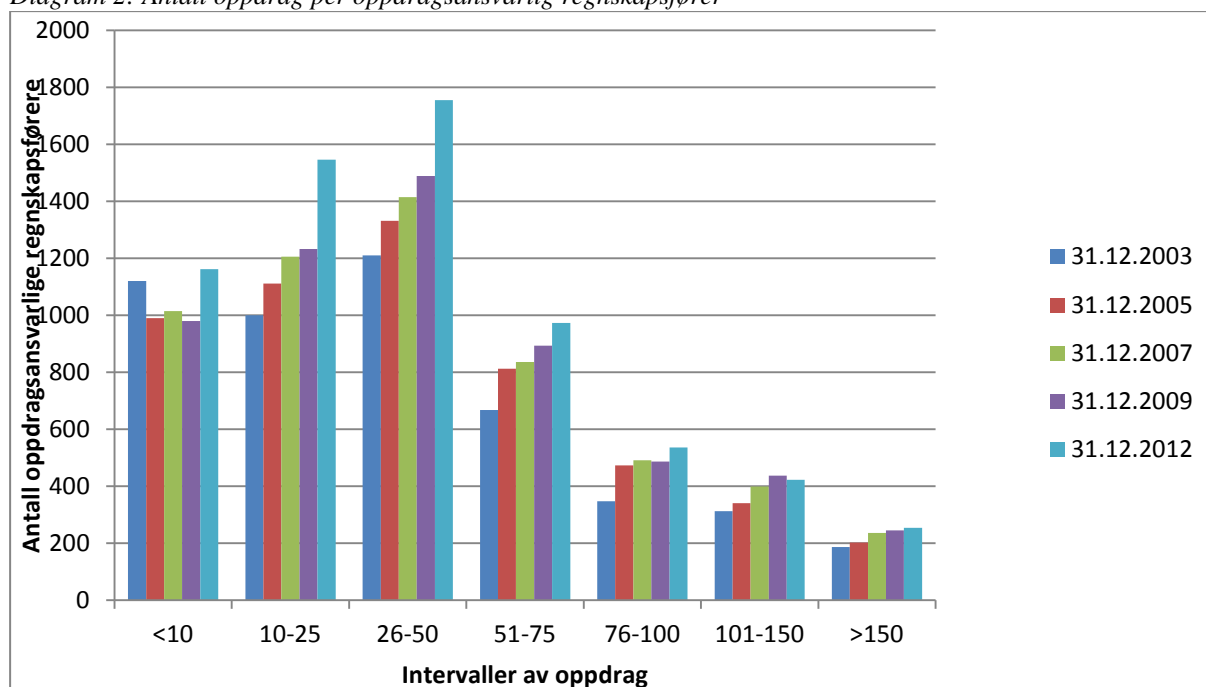
| Organisasjonsformer (oppdragsgivere) | Antall oppdrag i regnskapsførerbransjen | | |
|---|---|----------------|----------------|
| | 2012 | 2009 | 2007 |
| Enkeltpersonforetak | 156 342 | 157 979 | 156 201 |
| AS | 152 073 | 113 093 | 104 894 |
| ASA | 104 | 124 | 128 |
| ANS og DA | 10 973 | 11 752 | 11 855 |
| SA * | 3 048 | 2 229 | 1 368 |
| Stiftelser/legater | 3 023 | 2 608 | 2 748 |
| NUF | 6 965 | 4 770 | 2 978 |
| Andre oppdrag | 21 133 | 18 152 | 5 783 |
| Sum | 353 661 | 310 707 | 285 955 |

* For regnskapsårene 2009 og 2007 er det organisasjonsformen BA som er registrert i dette feltet.

3.3 Antall oppdrag fordelt på oppdragsansvarlige regnskapsførere

Diagrammet nedenfor viser antall oppdragsansvarlige regnskapsførere fordelt på antall oppdrag der de er ansvarlige.

Diagram 2: Antall oppdrag per oppdragsansvarlig regnskapsfører



3.4 Store oppdrag

Regnskapsførerbransjen har oppdragsgivere med betydelig omsetning, herunder noterte foretak, jf. følgende tabell:

Tabell 7: Oversikt over oppdragsgivere som har betydelig omsetning

| Kategori oppdragsgiver | Antall betydelige oppdrag | | |
|--|---------------------------|-------|-------|
| | 2012 | 2009 | 2007 |
| Oppdragsgivere med omsetning på kr. 50 – 100 mill. | 1 795 | 1 531 | 1 423 |
| Oppdragsgivere med omsetning på over kr. 100 mill. | 753 | 480 | 515 |
| Oppdragsgivere er notert, evt. del av notert konsern * | - | 52 | 88 |
| Oppdragsgivere som er datterselskap med utenlandsk eier * | - | 1 222 | 973 |
| Oppdragsgivere som rapporterer etter de internasjonale regnskapsstandardene IFRS | 391 | 503 | - |

* I det dokumentbaserte tilsynet i 2013 ble det ikke stilt spørsmål om konsern eller om oppdragsgiverne er datterselskap med utenlandsk eier

3.5 Inntekter pr. oppdrag

Tabell 8: Gjennomsnittlig inntekt pr. oppdrag i kroner

| Regnskapsår | Gj. sn. inntekt per oppdrag |
|-------------|-----------------------------|
| 2012 | 33 464 |
| 2009 | 32 116 |
| 2007 | 28 547 |
| 2005 | 23 547 |
| 2003 | 22 646 |
| 1999 | 16 304 |

4 AUTORISERTE REGNSKAPSFØRERSELSKAP OG ENKELTPERSONFORETAK

"Regnskapsførerforetak" benyttes i rapporten som en samlebetegnelse på regnskapsførerselskaper og enkeltpersonforetak. Punktene 4.1 til 4.3 omhandler både regnskapsførerselskaper og enkeltpersonforetak. Punktene 4.4, 4.6 og 4.7 gjelder bare regnskapsførerselskaper. Punkt 4.5 gjelder bare enkeltpersonforetak.

Regnskapsførerselskaper som ble autorisert etter 31.12.2012 skulle ikke besvare spørsmål knyttet til selskapenes virksomhet. Det er da totalt 213 regnskapsførerselskaper som ikke er med i tallmateriale i det etterfølgende.

Selv om flere regnskapsføringsselskaper som inngår i samme konsern eller i franchisekjede eller på annen måte samarbeider, kan fremstå som en enhet utad, er hvert enkelt regnskapsførerselskap tatt med hver for seg i tabellene i det følgende.

4.1 Årsverk knyttet til regnskapsføring

Totalt var det 14 272 årsverk knyttet til regnskapsføring pr. 31.12.2012. Dette er en økning på 747 årsverk siden 31.12.2009. Dette innebærer for eksempel at ikke årsverk til administrasjon og årsverk knyttet til andre tjenester enn autorisasjonspliktige regnskapsførertjenester er med i beregningen. Totalt antall årsverk i bransjen er derfor høyere.

Det er 1 012 årsverk knyttet til regnskapsføring i enkeltpersonforetak og 13 260 årsverk i regnskapsførerselskap. Tabellen nedenfor viser antall regnskapsførerforetak fordelt på intervaller for antall årsverk:

Tabell 9: Oversikt over antall foretak fordelt på intervaller av årsverk

| Antall årsverk | Regnskapsførerforetak 31.12.2012 | Regnskapsførerforetak 31.12.2009 | Regnskapsførerforetak 31.12.2007 | Regnskapsførerforetak 31.12.2005 |
|----------------|----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|
| 0 – 1 | 1 902 | 1 848 | 1 997 | 2 188 |
| 1,1 – 5 | 1 263 | 1 362 | 1 339 | 1 442 |
| 5,1 – 10 | 448 | 434 | 405 | 361 |
| 10,1 – 20 | 186 | 170 | 154 | 120 |
| 20,1 – 50 | 53 | 36 | 31 | 19 |
| Over 50 | 15 | 10 | 6 | 4 |
| Sum | 3867 | 3 860 | 3 932 | 4 134 |

4.2 Totale inntekter fra regnskapsføreroppdrag

Totale inntekter fra regnskapsføreroppdrag i regnskapsførerbransjen kan oppsummeres i følgende tabell:

Tabell 10: Totale inntekter i mrd. kroner

| Regnskapsår | 2012 | 2009 | 2008 | 2007 | ----- | 1999 |
|------------------|------|------|------|------|-------|------|
| Totale inntekter | 11,8 | 10,0 | 9,3 | 8,3 | ----- | 3,4 |

Regnskapsførerbransjen hadde totale inntekter fra regnskapsføreroppdrag for regnskapsåret 2012 på kr. 11,8 mrd.

Bruttoinntekter i regnskapsførerbransjen fordelt på inntektsintervaller fremkommer i følgende tabell:

Tabell 11: Antall foretak fordelt på inntektsintervaller

| Inntektsintervall i hele kr. 1 000 | Regnskapsåret 2012 | Regnskapsåret 2011 | Regnskapsåret 2009 | Regnskapsåret 2008 |
|---------------------------------------|-----------------------|-----------------------|-----------------------|-----------------------|
| | Antall foretak | Antall foretak | Antall foretak | Antall foretak |
| 1 – 500 | 991 | 920 | 1 188 | 1 103 |
| 500 – 1 000 | 529 | 503 | 552 | 567 |
| 1 000 – 2 500 | 833 | 813 | 897 | 854 |
| 2 500 – 5 000 | 665 | 603 | 571 | 536 |
| 5 000 – 10 000 | 394 | 371 | 320 | 308 |
| 10 000 – 20 000 | 200 | 170 | 127 | 110 |
| 20 000 – 50 000 | 70 | 60 | 33 | 23 |
| Over 50 000 | 28 | 32 | 7 | 8 |
| Sum * | 3 710 | 3 472 | 3 695 | 3 509 |

* Summen stemmer ikke med sum autoriserte regnskapsførerselskap og sum enkeltpersonforetak. Dette på grunn av at tabellen ikke har tatt med foretak som har rapportert kr. 0 i inntekter.

I punktene 4.4 og 4.5 er det gitt en nærmere omtale av fordelingen mellom enkeltpersonforetak og selskaper.

4.3 Inntjening / lønnsomhet

Tabellen nedenfor viser inntekter, inntekter i forhold til antall årsverk og resultatgrad fordelt på intervaller av foretak gruppert etter årsverk.

Tabell 12: Inntjeningsanalyse, beløp i hele tusen kroner

| | 2012 | 2009 | 2007 |
|------------------------------------|-----------|-----------|-----------|
| Antall årsverk 0-3,9: | | | |
| Inntekter | 2 477 169 | 2 450 268 | 2 225 592 |
| Inntekter / årsverk | 775,0 | 717,3 | 669,2 |
| Resultatgrad* | 23,6 % | 43,6 % | 29,9 % |
| Antall årsverk 4-9,9: | | | |
| Inntekter | 3 712 226 | 3 402 166 | 2 797 843 |
| Inntekter / årsverk | 836,2 | 785,1 | 688,4 |
| Resultatgrad | 9,9 % | 9,5 % | 11,3 % |
| Antall årsverk 10-19,9 | | | |
| Inntekter | 2 370 389 | 2 104 545 | 1 636 158 |
| Inntekter / årsverk | 861,3 | 820,17 | 743,4 |
| Resultatgrad | 9,6 % | 11,7 % | 9,8 % |
| Antall årsverk 20 eller mer | | | |
| Inntekter | 3 243 138 | 2 072 291 | 1 682 053 |
| Inntekter / årsverk | 756,2 | 701,8 | 705,0 |
| Resultatgrad | 6,0 % | 5,4 % | 6,3 % |

* De fleste enkeltpersonforetak vil inkluderes i dette intervallet. Resultatgraden vil bli høy i denne kategorien da eieres lønn/uttak ikke påvirker resultatet.

4.4 Inntekter og årsresultat for regnskapsførerforetak organisert som selskap

4.4.1 Inntekter

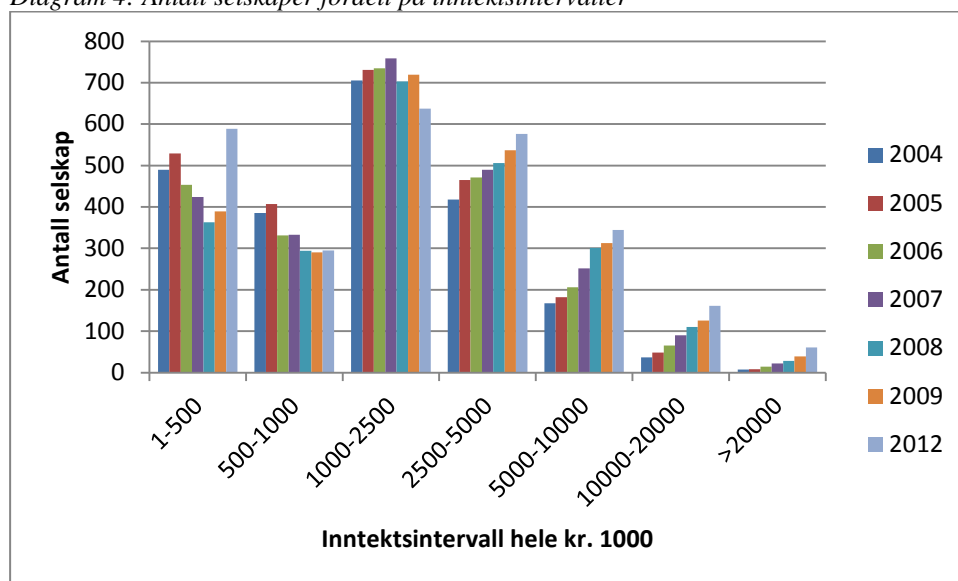
Det er totalt 2 665 autoriserte regnskapsførerselskaper som har svart på spørsmål i det dokumentbaserte tilsynet i 2013. Inntekter og gjennomsnittstall for foretakene er oppsummert i følgende tabell:

Tabell 13: Gjennomsnittstall for selskaper i millioner kroner og prosent

| Regnskapsår | 2012 | 2009 | 2007 | 2005 |
|------------------------|--------|--------|--------|-------|
| Akkumulert årsresultat | 1 545 | 1 328 | 837,6 | 543,9 |
| Gj. sn. inntekter | 3,9 | 3,7 | 2,9 | 2,2 |
| Gj. sn. årsresultat | 0,4 | 0,5 | 0,3 | 0,2 |
| Resultatgrad | 13,1 % | 14,3 % | 10,9 % | 9,3 % |

Antall selskaper fordeler seg slik innenfor ulike inntektsintervaller:

Diagram 4: Antall selskaper fordelt på inntektsintervaller



Tabellen nedenfor viser hvor mange regnskapsførerselskaper i prosent som har mindre enn kr. 1 mill. i inntekter.

Tabell 14: Andel regnskapsførerselskap med inntekter under kr. 1 mill.

| Regnskapsår | Andel regnskapsførerselskap med inntekter under kr. 1 mill. |
|-------------|---|
| 2012 | 30,4 % |
| 2009 | 28,1 % |
| 2008 | 28,5 % |
| 2007 | 31,9 % |
| 2006 | 33,1 % |
| 2005 | 39,6 % |
| 2004 | 41,3 % |

4.4.2 Årsresultat

Tabellen nedenfor viser antall regnskapsførerselskaper fordelt på oppnådd årsresultat i intervaller.

Tabell 15: Oversikt over antall selskap fordelt på årsresultatintervaller

| Årsresultat selskap / regnskapsår | 2012 | 2009 | 2007 | 2005 | 2003 |
|---|--------------|-------------|--------------|--------------|--------------|
| Sum foretak med underskudd | 367 | 390 | 373 | 402 | 422 |
| Positivt kr. 1 000 – 250 000 | 1 246 | 1 230 | 1 317 | 1 317 | 1 193 |
| Positivt kr. 251 000 – 500 000 | 354 | 324 | 317 | 290 | 272 |
| Positivt kr. 501 000 – 750 000 | 177 | 177 | 134 | 131 | 102 |
| Positivt kr. 751 000 – 1000 000 | 103 | 80 | 76 | 51 | 51 |
| Positivt over kr. 1 mill. | 244 | 186 | 134 | 112 | 87 |
| Sum foretak med overskudd | 2 124 | 1997 | 1 981 | 1 901 | 1 705 |
| I tillegg til tallene ovenfor har følgende antall selskap rapportert at de har eksakt kr. 0 i årsresultat | 161 | 133 | 132 | 296 | 133 |

Det er 161 selskaper som har rapportert "kr. 0,-" i årsresultat for regnskapsåret 2012. Analyser viser at 72 av disse ikke hadde inntekter fra regnskapsførervirksomhet verken for regnskapsåret 2011 eller 2012. Disse selskapene har også rapportert at de ikke har noen regnskapsføreroppdrag per 31.12.2012. De resterende 89 selskapene synes enten å være i en avviklingsfase, eller at de er i en etableringsfase.

Tabell 16: Regnskapsførerselskaper med underskudd

| Regnskapsår | Andel regnskapsførerselskaper med underskudd |
|-------------|--|
| 2012 | 14,7 % |
| 2009 | 16,3 % |
| 2007 | 15,0 % |
| 2005 | 15,4 % |
| 2003 | 17,2 % |

4.5 Inntekter og årsresultat for regnskapsførerforetak organisert som enkeltpersonforetak

4.5.1 Inntekter

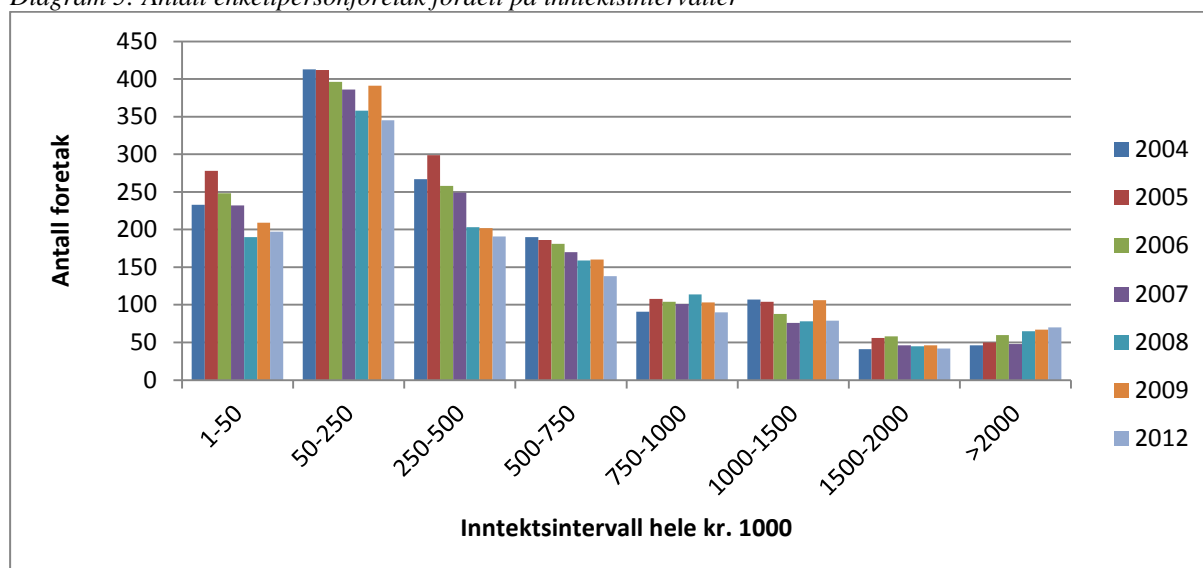
Per 31.12.2012 var det 1 215 autoriserte regnskapsførere som var innehavere av enkeltpersonforetak som driver med regnskapsføring. Tilsvarende tall per 31.12.2009, 31.12.2007, 31.12.2005 og 31.12.2003 var henholdsvis 1 340, 1 446, 1 537 og 1 619. Totale inntekter for foretakene kan oppsummeres i følgende tabell:

Tabell 17: Inntekter i enkeltpersonforetak i millioner kroner

| Regnskapsår | Inntekter fra regnskapsføreroppdrag |
|-------------|-------------------------------------|
| 2012 | 667,4 |
| 2009 | 753,0 |
| 2008 | 713,7 |
| 2007 | 666,6 |
| 2006 | 750,5 |
| 2005 | 703,9 |
| 2004 | 638,9 |

Antall enkeltpersonforetak fordeler seg slik innenfor ulike inntektsintervaller:

Diagram 5: Antall enkeltpersonforetak fordelt på inntektsintervaller



Tabell 18: Andel enkeltpersonforetak med inntekt under kr. 500 000.

| Regnskapsår | Andel enkeltpersonforetak med inntekt under kr. 500 000 |
|-------------|---|
| 2012 | 64,9 % |
| 2009 | 62,0 % |
| 2008 | 62,5 % |
| 2007 | 66,3 % |
| 2006 | 64,8 % |
| 2005 | 66,2 % |
| 2004 | 65,5 % |

Følgende tabell kan illustrere gjennomsnittlige inntekter og årsresultat:

Tabell 19: Gjennomsnittstall for enkeltpersonforetak i kroner

| Regnskapsår | 2012 | 2009 | 2007 | 2005 |
|------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| Akkumulert årsresultat | 401 mill. | 383 mill. | 359 mill. | 387 mill. |
| Gj. sn. Inntekter | 549 301 | 561 940 | 460 995 | 457 970 |
| Gj. sn. årsresultat | 330 060 | 560 520 | 516 640 | 481 435 |
| Resultatgrad | 60,1 % | 55,0 % | 58,9 % | 55,9 % |

Tabellen nedenfor viser antall enkeltpersonforetak fordelt på oppnådd årsresultat i intervaller.

Tabell 20: Oversikt over antall enkeltpersonforetak fordelt på årsresultatintervall

| Årsresultat enkeltpersonforetak / regnskapsår | 2012 | 2009 | 2007 | 2005 | 2003 |
|---|-------------|--------------|-------------|-------------|-------------|
| Sum foretak med underskudd | 53 | 59 | 53 | 78 | 65 |
| Positivt kr. 1 000 – 250 000 | 563 | 626 | 729 | 764 | 774 |
| Positivt kr. 251 000 – 500 000 | 217 | 268 | 311 | 327 | 369 |
| Positivt kr. 501 000 – 750 000 | 152 | 161 | 170 | 185 | 177 |
| Positivt kr. 751 000 – 1 000 000 | 81 | 90 | 68 | 77 | 48 |
| Positivt kr. 1 001 000 – 2 000 000 | 80 | 58 | 61 | 45 | 24 |
| Positivt kr. 2 001 000 – 3 000 000 | 5 | 6 | 2 | 2 | 0 |
| Positivt over kr. 3 mill. | 1 | 0 | 0 | 2 | 0 |
| Sum foretak med overskudd | 1099 | 1 209 | 1341 | 1402 | 1392 |
| I tillegg til tallene ovenfor har følgende antall foretak rapportert at de har eksakt kr. 0 i årsresultat | 63 | 72 | 52 | 56 | 147 |

4.6 Egenkapital i regnskapsførerselskaper

Tabellen nedenfor viser antall regnskapsførerselskap fordelt etter størrelsen på selskapenes bokførte egenkapital.

Tabell 21: Egenkapital i regnskapsførerselskaper. Beløp i hele kr. 1 000

| Egenkapital | Antall regnskapsførerselskaper | | | | | |
|---|--------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|---------------|
| | 31.12.2012 | | 31.12.2009 | | 31.12.2007 | |
| | Antall | %-andel | Antall | %-andel | Antall | %-andel |
| Negativ EK | 74 | 2,8 % | 83 | 3,3 % | 150 | 6,0 % |
| EK på eksakt kr. 0 | 28 | 1,1 % | 19 | 0,8 % | 31 | 1,3 % |
| EK mellom kr. 1-30 | 57 | 2,1 % | | | | |
| EK mellom kr. 31-50 | 45 | 1,7 % | 99 | 3,9 % | 95 | 3,8 % |
| Antall selskap med handleplikt ved tap av EK, jf. AL § 3-5 * | 159 | 6,0 % | 201 | 8 % | 276 | 11,1 % |
| EK kr. 51 – 100 | 147 | 5,6 % | 164 | 6,5 % | 192 | 7,7 % |
| EK kr. 101 – 250 | 661 | 24,9 % | 675 | 26,8 % | 721 | 29,0 % |
| EK kr. 251 – 1 000 | 964 | 36,3 % | 946 | 37,5 % | 866 | 34,8 % |
| EK kr. 1 000 – 5 000 | 519 | 19,6 % | 413 | 16,4 % | 318 | 12,8 % |
| EK kr. 5 001 – 10 000 | 55 | 2,1 % | 38 | 1,5 % | 39 | 1,6 % |
| EK større enn kr. 10 mill. | 102 | 3,8 % | 83 | 3,3 % | 74 | 3,0 % |
| Sum selskaper | 2 652 | 100 % | 2 520 | 100 % | 2 486 | 100 % |

* Minstekravet til aksjekapital er endret til kr. 30 000. I kolonnen for 2012 er da bare selskaper med EK mindre enn kr. 30 000 hensyntatt i summen av selskaper med handleplikt.

4.7 Regnskapsførerselskap som eies av revisor eller revisjonsselskap

Det er 179 regnskapsførerselskap som har oppgitt at revisor eller revisjonsselskap har eiendeler i regnskapsførerselskap. Disse selskapene har totale inntekter fra regnskapsføring for regnskapsåret 2012 på kr. 261,5 mill.

5 RISIKOSTYRING

5.1 Risikostyringsforskriften

Regnskapsførerselskaper er underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll (forskrift 22. september 2008 nr. 180). Formålet med risikostyringsforskriften er å sikre at risikoene i regnskapsførervirksomheten blir identifisert slik at det kan gjøres en vurdering av tiltak som kan redusere de vesentligste risikoene.

Helt sentrale risikoer i regnskapsførerselskaper er blant annet:

- risikoen for at regnskapsføreroppdragene ikke blir gjennomført i samsvar med regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk
- risikoen for at regnskapsførervirksomheten for øvrig ikke drives i samsvar med de krav som gjelder for slik virksomhet, både kravene i regnskapsførerloven og annen lovgivning typisk selskapslovgivningen, regnskaps- og bokføringslovgivningen, samt skatte- og avgiftslovgivningen. Også etterlevelse hvitvaskingslovgivningen er sentral for regnskapsførervirksomheter
- risikoen for at oppdragsgivers regnskapsmateriale går tapt og at ikke regnskapsførerselskapet kan dokumentere sitt arbeid (IKT-risiko).

Styret har det overordnede ansvaret for at risikostyringsforskriften følges og skal påse at selskapet har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Ansvaret for å påse at risikostyringen og internkontrollen blir gjennomført, herunder etablering av rutiner for risikoovervåkning, påhviler imidlertid daglig leder. Daglig leder må dessuten fortløpende følge opp endringer i foretakets risikoer og utarbeide en samlet vurdering av risikosituasjonen som skal behandles av styret. Dette skal gjøres minst årlig. Også annen lovgivning har bestemmelser om hva som ligger inn under daglig leders ansvar og oppgaver og hva som tillegger styret, herunder aksjeloven.

Det følger av risikostyringsforskriften at risikostyringen og internkontrollen skal tilpasses arten, omfanget og kompleksiteten i virksomheten. Dette innebærer ikke at regnskapsførerselskapene ikke trenger å gjøre en risikovurdering, men det vil kunne være lettere å håndtere risikoene. De tre risikoene som er nevnt foran er helt sentrale også i små regnskapsførerselskaper.

Når det er valgt å organisere regnskapsførervirksomheten i aksjeselskaps form må de formkravene som gjelder både etter risikostyringsforskriften og aksjeloven følges, selv om det er den samme personen som innehar rollen som daglig leder og styre.

I tilknytning til IKT-risikoen er det viktig å merke seg risikostyringsforskriften § 5 som fastslår at regnskapsførerforetaket har ansvar, også for de deler av virksomheten som er utkontraktert. Dette er viktig når det benyttes servere utenfor egen virksomhet for oppbevaring av regnskapsmateriale og dokumentasjon av eget arbeid. Se etterfølgende punkt 5.4.

Det er et særlig krav i risikostyringsforskriften om at risikostyringen og internkontrollen skal dokumenteres. Dette blir kontrollert på stedlig tilsyn. Veldig ofte fremstår denne dokumentasjonen som standardisert. Det vil si at det ikke er gjort en konkret risikovurdering som er tilpasset foretakets virksomhet. Det er grunn til å tro at manglende vurdering av de ulike risikoene og manglende iverksettelse av risikoreduserende tiltak er en medvirkende årsak til de feil og mangler som avdekkes i virksomheten, herunder i oppdragsutførelsen. For eksempel vil gode skriftlige rutiner for oppdragskontrollen som skal utføres av autorisert regnskapsfører, bidra til å avdekke tilfeller der oppdraget ikke er utført i samsvar med regnskapsførerloven, forutsatt at rutinen følges.

Finanstilsynet finner også grunn til å minne om at valgt revisor årlig skal avgi en bekreftelse til styret om at kravene i risikostyringsforskriften er oppfylt. Det er regnskapsførerselskapets ansvar å be om en slik bekreftelse fra revisor.

5.2 Rutiner

Fastsettelse av rutiner som skal gjelde for virksomheten er et viktig risikoreduserende tiltak. For at rutinene skal oppfylle dette formålet, må de være utformet på en måte som gir en god og utfyllende veiledning til dem som skal utføre oppgaven. Rutinene må da være skriftlige. Også der det bare er en som skal utføre arbeidet, vil gode rutiner være risikoreduserende fordi vedkommende i utarbeidelsen av rutinene og i oppdateringen av dem, vil måtte tenke gjennom om handlinger i samsvar med rutinen vil gi et resultat som oppfyller krav som er fastsatt i lovgivningen.

Når Finanstilsynet er på stedlig tilsyn er de rutinene som foreligger helt sentrale i vurderingen. Skriftlige rutiner vil gi et godt bilde av hvordan virksomheten drives, i tillegg til den stikkprøvekontrollen som gjøres av enkeltoppdrag. Rutinene skal foreligge fra det tidspunkt regnskapsførervirksomheten starter opp og skal oppdateres løpende. Når det avdekkes at det ikke er etablert hensiktsmessige rutiner, og resultatet av stikkprøvekontrollen viser feil og mangler, er det ikke mulig for Finanstilsynet å konkludere med at virksomheten er i samsvar med lovgivningen.

Enkelte sider av regnskapsføringsvirksomheten er ansett som så viktige for å redusere risikoen at kravet om rutiner følger direkte av lovgivningen, gjennom kravet til god regnskapsføringssikkert og de standardene for god regnskapsføringssikkert som er fastsatt av bransjen (NARF, Økonomiforbundet og DnR). Dette gjelder rutiner som skal bidra til å sikre at regnskapsføreroppdrag blir gjennomført i samsvar med regnskapsførerlovgivningen og kontroll av at rutinene etterleves. Dersom det benyttes medarbeidere i oppdragsutførelse som ikke er autoriserte regnskapsførere, vil gode rutiner for hvordan oppdraget skal utføres og hvilke kontroller som skal gjennomføres være viktig. Kontroll av oppdragsutførelsen skal skje også i situasjoner der regnskapsføreroppdrag utføres av autorisert regnskapsfører uten bruk av medarbeidere. Egenkontroll av oppdragsutførelsen opp mot foreliggende rutiner vil være et viktig tiltak for å sikre etterlevelse av regnskapsførerlovens krav. Disse kravene gjelder også for alle som driver regnskapsførervirksomhet, selv om virksomheten ikke er underlagt risikostyringsforskriften fordi den drives i enkeltpersonforetak.

Også hvitvaskingslovgivningen har særlige krav om rutiner, jf. nærmere omtale av dette i punkt 5.5.

I det dokumentbaserte tilsynet har Finanstilsynet stilt spørsmål for å få et bilde av hvilke rutiner som er etablert i regnskapsførerforetakene for å sikre at virksomheten drives i samsvar med de krav som gjelder og for å redusere den operasjonelle risikoen. Spørsmålene dekker sentrale rutiner der kravet følger av lovgivningen og rutiner og tiltak på andre risikoområder. Tabellen nedenfor viser hvor mange regnskapsførere/selskap i prosent som har svart "ja" på de ulike spørsmålene.

Tabell 22: Oversikt over rutiner

| Spørsmål | Enkeltpersonforetak | | Selskaper | |
|---|---------------------|--------------|--------------|--------------|
| | 2013 | 2010 | 2013 | 2010 |
| Er det etablert: | | | | |
| Rutiner for å innhente uttalelse fra tidligere regnskapsfører ved etablering av nytt oppdrag? | 81,4 % | - | 90,7 % | - |
| Rutiner for å sikre at oppdragsavtaler inngås? | 91,5 % | 95,1 % | 95,2 % | 97,2 % |
| Rutiner for gjennomgang av oppdragsgivers interne rutiner ved etablering av nytt oppdrag? | 87,3 % | - | 92,8 % | - |
| Rutiner for å benytte fremdriftsskjema på regnskapsføringsoppdrag? | 83,3 % | - | 90,7 % | - |
| Rutiner for utarbeidelse av oppdragsdokumentasjon? | 93,5 % | 95,2 % | 96,0 % | 97,0 % |
| Rutine for utarbeidelse av dokumentasjon for periodiske regnskapsavslutninger? | 90,5 % | - | 94,1 % | - |
| Rutine for utarbeidelse og oversendelse av periodiske regnskapsrapporter inkludert kommentarer til oppdragsgiverne? | 92,1 % | - | 94,7 % | - |
| Rutiner for utarbeidelse av dokumentasjon for kvalitetskontroll av arbeid utført av ikke-autoriserte medarbeidere? | 99,1 % 1) | 98,1 % 1) | 96,7 % 1) | 96,8 % 1) |
| Rutiner for å sikre etterlevelse av hvitvaskingslovgivningen? | 79,0 % | 84,8 % | 92,4 % | 94,0 % |
| Systemer for risikostyring og internkontroll? | - | - | 80,0 % | 94,1 % |
| Samarbeid med annen regnskapsførervirksomhet som kan bistå ved uforutsette hendelser (<i>foretak med kun en autorisert regnskapsfører skulle svare på spørsmålet</i>)? | - | 32,8 % | 28,4 % | - |
| Rutiner for å påse at autoriserte regnskapsførere oppfyller kravene til etterutdanning (<i>kun selskaper med 2 eller flere autoriserte skulle svare på spørsmålet</i>)? | 88,3 % | - | 95,5 % | 99,3 % |
| Rutiner som sikrer at det blir sendt melding til Enhetsregisteret når regnskapsfører påtar seg oppdrag og ved opphør av oppdrag? | 90,3 % | 89,2 % | 93,5 % | 93,9 % |

1) Prosentandelen representerer alle som har svart "ja" og de foretak der det ikke er aktuelt med kvalitetskontroll da autorisert regnskapsfører driver alene.

5.3 Forsikringer

Finanstilsynet har stilt spørsmål til autoriserte regnskapsførere som er innehavere av enkeltpersonforetak og til autoriserte regnskapsførerselskaper om de har formueskadeforsikring som dekker ansvar, underslag og rekonstruksjon av regnskapsmateriale.

Svarene oppsummeres i følgende tabell:

Tabell 23: Forsikringer

| Forsikringstype | Enkeltpersonforetak | | Selskap | |
|------------------|---------------------|--------|---------|--------|
| | 2013 | 2010 | 2013 | 2010 |
| - ansvar | 71,5 % | 70,4 % | 92,6 % | 90,3 % |
| - underslag | 12,5 % | 25,8 % | 44,7 % | 54,7 % |
| - rekonstruksjon | 41,2 % | 48,5 % | 65,5 % | 72,2 % |

5.4 IT – Løsninger

Regnskapsførerselskaper med inntekter over kr. 5 mill. ble bedt om å besvare spørsmål vedrørende bruk av IT m.m. Totalt gjaldt dette 365 selskaper. Antall selskaper som besvarte spørsmålene med "ja" kan oppsummeres i følgende tabell:

Tabell 24: IT-Løsninger

| Spørsmål | 2013 | 2010 |
|--|--------|--------|
| Foreligger det en dokumentert IKT-strategi? | 85,1 % | 86,0 % |
| Gjennomføres det en vurdering av IKT-risikoen minst årlig, og ved større endringer? | 83,6 % | 91,6 % |
| Dokumenteres endringer i IKT-løsningene? | 83,0 % | 74,0 % |
| Dersom det benyttes ekstern IKT-leverandør: sikrer avtalen at regnskapsførerforetaket oppfyller kravene til informasjonsbehandling, dokumentasjon og drift av programvare som følger av god regnskapsføringsskikk? | 94,3 % | 88,1 % |
| Skjer det en løpende overvåkning av leveransene fra ekstern IKT-leverandør, for å sikre at disse skjer i henhold til avtale? | 91,8 % | - |
| Er det etablert tiltak som beskytter nettverk, systemer og data mot eksterne angrep? | 96,2 % | - |
| Er det etablert rutine for tilgangskontroll for styring av tilgang til brukergrupper og systemer? | 98,4 % | - |
| Foreligger det rutiner som sikrer og bevarer elektronisk informasjon ved uforutsette hendelser (katastrofeplan)? | 96,5 % | 61,0 % |
| Er sikkerhetsrutinen testet de siste 12 måneder? | 84,1 % | 50,5 % |

5.5 Hvitvaskingsregelverket

På grunn av sin tette kontakt med sine oppdragsgivere er regnskapsførerens bevissthet knyttet til hvitvasking svært viktig. Å avdekke hvitvasking og terrorfinansiering er en viktig samfunnsmessig oppgave, og regnskapsførerne må sikre at de oppfyller de pliktene som følger av hvitvaskingsloven og hvitvaskingsforskriften. I Finanstilsynets rundskriv 8/2009 er det gitt veiledning til hvitvaskingslovgivningen.

I det dokumentbaserte tilsynet var det spørsmål knyttet til etterlevelsen av dette regelverket.

Tabell 25: Hvitvaskingsregelverket

| Spørsmål | 2013 |
|--|--------|
| Har selskapet innført og kan dokumentere interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner som oppfyller kravene i hvitvaskingsloven? | 93,1 % |
| Gjennomfører selskapet kundekontroll og løpende oppfølging i samsvar med hvitvaskingsloven? | 95,0 % |
| Oppbevarer selskapet opplysninger og dokumenter på en måte som ivaretar kravene i hvitvaskingsloven? | 96,1 % |
| Har selskapet utnevnt en hvitvaskingsansvarlig? | 88,2 % |

Autoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskaper er rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven § 4. Det ble stilt spørsmål om slik rapportering. For perioden 2011 og 2012 har regnskapsførerforetak opplyst at de har foretatt nærmere undersøkelser av 1010 transaksjoner fordi det har vært grunn til å tro at en transaksjon kan ha tilknytning til utbytte fra en straffbar handling eller til terrorfinansiering. Dette har medført 152 rapporteringer til Økokrim. Finanstilsynet presiserer at antall innrapporteringer ikke er kontrollert mot opplysninger fra Økokrim. Antall rapporteringer til Økokrim bygger på det regnskapsførerne har oppgitt.

6 ANDRE FORHOLD

6.1 Overholdelse av egne plikter for innsending av årsregnskap

Enkeltpersonforetak som driver med regnskapsføring er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 5. Av alle regnskapsførere som er innehavere av enkeltpersonforetak, er det for regnskapsårene 2012 og 2011 henholdsvis 12 og 10 regnskapsførere som har oppgitt at de ikke har sendt inn årsregnskapet rettidig. Det er 5 regnskapsførere som er innehavere av enkeltpersonforetak som oppgir at de ikke har sendt inn årsregnskapet rettidig verken for regnskapsåret 2012 eller regnskapsåret 2011.

Det er 46 regnskapsførerselskap som oppgir at de ikke har sendt inn årsregnskapet rettidig for regnskapsåret 2011 og 21 for regnskapsåret 2012. Det er 13 regnskapsførerselskaper som oppgir at de ikke har sendt inn årsregnskapet rettidig verken for regnskapsåret 2011 eller 2012.

6.2 Overholdelse av egne plikter til innsending av selvangivelse

For regnskapsåret 2012 har 8 regnskapsførere som er innehavere av enkeltpersonforetak oppgitt at de har blitt ilagt forsinkelsesavgift som en følge av at selvangivelsen er blitt levert for sent. Tilsvarende tall for regnskapsåret 2011 er 10. Det er 4 regnskapsførere som oppgir at de for begge årene er blitt ilagt forsinkelsesavgift på grunn av for sent levert selvangivelse.

37 regnskapsførerselskaper opplyser at de er ilagt forsinkelsesavgift for regnskapsåret 2012 som en følge av at selvangivelsen er blitt levert for sent. Tilsvarende tall for regnskapsåret 2011 er 38 regnskapsførerselskaper. Det er 13 regnskapsførerselskaper som oppgir at de for begge årene er blitt ilagt forsinkelsesavgift på grunn av for sent levert selvangivelse.

Det er 4 regnskapsførere som er innehavere av enkeltpersonforetak som har oppgitt at de er blitt ilagt tilleggsskatt for regnskapsåret 2011. Tilsvarende tall for regnskapsåret 2010 er 2 regnskapsførere.

Det er 6 regnskapsførerselskaper som har oppgitt at de er ilagt tilleggsskatt for regnskapsåret 2011. Tilsvarende tall for regnskapsåret 2010 er 1 selskap.

6.3 Etterutdanning

I henhold til regnskapsførerloven § 5, jf. regnskapsførerforskriften § 4-1, skal alle autoriserte regnskapsførere til enhver tid dokumentere minst 77 timer etterutdanning i løpet av de tre foregående kalenderår. Dette gjelder uavhengig av om vedkommende arbeider med autorisasjonspliktig regnskapsføring eller ikke.

Manglende etterutdanning kan oppsummeres i følgende tabell:

Tabell 26: Etterutdanning

| Type mangel | Antall som ikke tilfredsstillt kravet |
|---|---------------------------------------|
| Totalt antall autoriserte regnskapsførere som enten har mangler i totalkravet på 77 timer eller mangler i en eller flere av fagområdene | 1 655 |
| Mindre enn 77 timer | 761 |
| Mindre enn 21 timer i finansregnskap | 953 |
| Mindre enn 21 timer i skatterett | 652 |
| Mindre enn 14 timer i regnskapsførerregelverket | 980 |
| Mindre enn 7 timer i rettslære | 562 |

7 TILSYNSMESSIG OPPFØLGING

7.1 Manglende besvarelse av det dokumentbaserte tilsynet

Manglende besvarelse av det dokumentbaserte tilsynet er grunnlag for tilbakekall av autorisasjon som regnskapsfører eller regnskapsførerselskap.

Etter purring til 765 tilsynsenheter og etterfølgende brev med pålegg om innsending og varsel om tilbakekall, ble det i januar fattet vedtak om tilbakekall av autorisasjon for 69 regnskapsførere og 10 regnskapsførerselskaper. Kun et fåtall vedtak er påklaget.

7.2 Etterutdanning

Kravene til etterutdanning følger av regnskapsførerloven § 5 og regnskapsførerforskriften kapittel 4. Kravene til etterutdanning gjelder samtlige autoriserte regnskapsførere, også om de ikke utøver yrket.

Som det følger av rapportens punkt 6.3 var det totalt 1 655 autoriserte regnskapsførere som ikke tilfredstilte minstekravene til etterutdanning per 31.12.2012. I første omgang har Finanstilsynet fulgt opp dette overfor daglige ledere i regnskapsføringsselskaper og oppdragsansvarlige, som har vesentlige mangler i etterutdanningen. Det er til nå fattet 76 vedtak om tilbakekall av autorisasjonen som regnskapsfører. Klagefristen har utløpt for de fleste av vedtakene og det er mottatt noen klager. Sakene vil bli oversendt til Klagenemnden for revisor og regnskapsførersaker dersom vedtaket opprettholdes av Finanstilsynet.

Finanstilsynet tar sikte på en oppfølging også overfor andre autoriserte regnskapsfører enn de som er daglig leder og de med oppdragsansvar. Det er også planlagt stikkprøver for å kontrollere at de som har svart at de oppfyller etterutdanningskravet kan dokumentere det svaret de har gitt i samsvar med det dokumentasjonskravet som gjelder for etterutdanningen.

7.3 Årsresultat og egenkapital i regnskapsførerselskap

Som det fremgår av punkt 4.4.2 rapporterer en ikke ubetydelig andel (14,7 %) av regnskapsførerselskapene om underskudd for regnskapsåret 2012.

Det følger av aksjeloven § 3-5 første ledd at styret i aksjeselskap straks skal behandle saken hvis egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet. Det samme gjelder hvis det må antas at selskapets egenkapital er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen. I tillegg er det et vilkår for autorisasjon som regnskapsførerselskap at selskapet er økonomisk vederheftig, jf. regnskapsførerloven § 6 første ledd nr. 3. Finanstilsynet har tolket dette til et krav om at regnskapsførerselskaper minst skal ha positiv egenkapital.

Finanstilsynet har sendt varsel om tilbakekall av autorisasjonen som regnskapsførerselskap til 68 selskaper som hadde oppgitt kr. 0 eller negativ egenkapital per 31.12.2012. De fleste regnskapsførerselskapene har rettet opp i forholdene. Det er fattet 3 vedtak om tilbakekall av autorisasjon som regnskapsførerselskap på dette grunnlaget.

7.4 Overholdelse av egne plikter til innsending av eget årsregnskap og selvangivelse

Som omtalt under punktene 6.1 og 6.2 har en del enkeltpersonforetak og regnskapsførerselskaper opplyst at de ikke har levert eget årsregnskap og egen selvangivelse rettidig, og/eller er ilagt forsinkelsesgebyr eller tilleggsatt.

Finanstilsynets syn er at det er svært viktig at regnskapsførere som skal utføre oppdragsgivernes plikter til innsending av årsregnskap og ligningspapirer selv har et ryddig forhold til egen regnskapsavleggelse og selvangivelse. Gjentatte mangler ved egen regnskapsavleggelse og/eller egen selvangivelse kan medføre tilbakekall av autorisasjon som

regnskapsfører eller regnskapsførerselskap. Finanstilsynet vil vurdere å foreta en oppfølging av ovennevnte regnskapsførere og selskaper.

7.5 Daglig leder i regnskapsførerselskaper

Det er et krav om at daglig leder i regnskapsførerselskap skal være autorisert regnskapsfører, jf. regnskapsførerloven § 6 nr. 1. Det gjelder enkelte unntak. Bakgrunnen for kravet er at det er daglig leder som har innflytelse på driften av selskapet og på den måten kan sikre at regnskapsføringsvirksomheten drives i samsvar med de krav som gjelder etter regnskapsførerloven, hvitvaskingslovgivningen og annen lovgivning, herunder selskapslovgivningen, bokførings- og regnskapslovgivningen samt skatte- og avgiftslovgivningen. Finanstilsynet følger opp kravet om at regnskapsførerselskaper har daglig leder som er autorisert regnskapsfører.

Daglig leders oppgaver og ansvar i aksjeselskaper følger av aksjeloven. I tillegg har daglig leder plikter etter den lovgivningen som gjelder for regnskapsførervirksomhet. Det vises spesielt til pliktene etter risikostyringsforskriften og den særlige plikten til å etablere rutiner som skal bidra til å sikre at regnskapsføreroppdragene utføres og kvalitetskontrolleres i samsvar med det som følger av regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk. Begrunnelsen for kravet om at daglig leder i regnskapsførerselskaper skal være autorisert regnskapsfører innebærer at manglende oppfyllelse av pliktene som daglig leder har direkte betydning for vedkommendes personlige autorisasjon som regnskapsfører.

I det dokumentbaserte tilsynet ble det stilt spørsmål om hvor mange timer daglig leder var til stede i virksomheten og i eventuelle filialer. Finanstilsynet vurderer om det skal skje en oppfølging overfor regnskapsførerselskaper og regnskapsførere i tilfeller der det kan stilles spørsmål ved om den tiden daglig leder er i virksomheten gjør at virksomheten ikke kan anses for å drives på en hensiktsmessig og forsvarlig måte, jf. finanstilsynsloven § 3. Det samme gjelder autoriserte regnskapsførere som er daglig leder i flere regnskapsførerselskaper.

FINANSTILSYNET

Postboks 1187 Sentrum

0107 Oslo

POST@FINANSTILSYNET.NO

WWW.FINANSTILSYNET.NO